

גובהו? — עשר אמות, שקיל נרנא [מקל]
 בר עשר אמינ, שוור [קפץ] עשר אמינ,
 ומחיייה [משה לעוג] בקרסוליה, (47)
 וקמליה. (48)

שנינו בברייתא שמברך על ראיית "אבן

שישב עליה משה ובקש רחמים על ישראל
 בשעה שנעשה יהושע מלחמה בעמלק".
 ומבאר הגמרא את הנס שנעשה בה:
 דכתיב [שמות יז יב]: וידי משה כבדים
 ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה...
 ויחלוש יהושע את עמלק. (49)

ק ב] מדרש שעוג היה בריה מנוולת, והיה רחבו
 קרוב למחצית אורכו.

48. ביאר הגר"א שהכהו בקרסולו ומחמת
 המכה נפל, וכיון שהיה גבוה מאד נמצא שנחבט
 מאד בנפילתו ונהרג. מיד.

והרשב"א ביאר שהכוונה שהוצרך משה
 לצרף את זכות עצמו, ואת זכות ישראל שהיא
 כמקל לפעול בו, ו"קפץ למעלה" היינו זכות
 אבות, ובכך הכהו בקרסולו, דהיינו שביטל ממנו
 את זכות הפסיעות שפסע בקרסוליו לבא אל
 אברהם במלחמת המלכים.

49. הרשב"ץ הקשה, הרי הנס נעשה במקום
 המלחמה ולא במקום האבן. וביאר שהנס נעשה
 בזכות שמשה הצטער בצערם של ישראל, ולא
 ישב על כר וכסת אלא על אבן. והמהרש"א
 כתב שע"י נשיאת כפיו גבר ישראל, והיינו שכל
 הנצחון היה ע"י שהביטו אל משה וראו כי ידיו
 של משה עושות מלחמה. ויתכן עוד, שהרי
 עמלק חישבו את השעה מתי יעלה מזלם לנצח,
 ומשה העמיד להם את החמה וערכבם [רש"י
 שמות יז יב], נמצא שהנצחון לא היה בעצם
 המלחמה אלא בערכוב השעה ע"י תפלתו.

ובהעמק שאלה [כו ו] תמה הרי מלחמה זו
 היתה כדרך הטבע, ולא ראו את הנס בנצחון.
 ולכן ביאר שאין הברכה על הצלת ישראל, אלא
 על מה שנתן ה' כח למשה להגביה ידיו במשך
 יום שלם, שאין זה בדרך הטבע אפילו בסיוע
 אחרים [ונקט שהברכה על הנס ולא על ההצלה].

רצה לזרוק אבן גדולה, והרואה אבן זו מברך על
 הנס, כי ניכר עליה שרק איש בממדים של עוג
 יכול לזורקה, וכאן מבאר הגמרא שעוג היה
 היחיד שלא ירא להתעסק עם ישראל, כי ידע
 שקיום עם ישראל אינו תלוי בריבויים, שהרי כל
 העם נכלל בג' פרסאות, ובהכרח שהם קיימים
 בזכות אבותיהם שנמשלו להרים [מראש צורים
 — במדבר כג], ולכן חשב שהוא קודם להם
 בזכות אברהם, שהרי הודיע לו על מלחמת
 המלכים [ראה נדה סא ב], ורצה לעקור זכות זו
 מהם והופכו עליהם. ועל כן "באו קומצ"י" שהם
 ישראל שכוחם בלשונם, ובתחיתם ירדה זכות
 אברהם מראשו ונתלתה בצוארו והקתה את
 שיניו.

והמהרש"א תמה, שהרי האבות נקראו "הר"
 רק כלפי בניהם, מלשון "הורים", אך לא כלפי
 עוג, ואף אם משה ירא מזכותו, הוא עצמו לא
 יכל לסמוך על זכות אברהם, וראה גור אריה
 [במדבר כא לג] ובה"ל [ד"ה ואבן].

47. ראה במדרש רבה [סוף וזאת הברכה] שמי
 המבול לא הגיעו לקרסוליו מפני גובהו, והיינו
 כשעמד על ההרים שכוסו הט"ו אמה מעליהם,
 [ומיושבת הערת הרד"ל שם].

והמהרש"א הביא פירוש רש"י עה"ת
 שאורך ערשו היה תשע אמות במדת האמה שלו
 עצמו, וביאר שהכרחו מסוגיין, שהרי מבואר
 שהיה גבוה הרבה יותר מט' אמות, ותמה
 הרמ"ע מפאנו [שו"ת ג] הרי כל אדם גבוה ג'
 אמות באמה שלו, אכן כבר הביא הרמב"ן [ב"ב